

KÖKTÜRK, Erol, “**Tapu ve Kadastro Teşkilatını Mahmut Esat Efendi Kurmamıştır**”, *İstanbul Bülteni*, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yayın Organı, Şubat 2009, s: 15.

TAPU VE KADASTRO TEŞKİLATINI MAHMUT ESAT EFENDİ KURMAMIŞTIR!..

Erol KÖKTÜRK*

Daha önce Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü üst yöneticilerinden bazılarına sözlü olarak iletmişim ve düzeltilmesini istediğim bir yanlış varlığını sürdürüyor. Hem de yıllardan bu yana... İnternet iyi olmasına iyi de, bazen de yanlışla sürüklüyor insanı.

TKGM'nin web sayfasında kurumun tarihçesini tıkladığımızda şu bilgiye erişiyorsunuz: “*Tapu Teşkilatının memleketimizdeki geçmişi 160 yıl öncesine dayanır. İlk tapu teşkilatı 21 Mayıs 1847 yılında Mahmut Esat Efendi tarafından "Defterhane-iş Amire Kalemi" adı altında ve taşınmaz mallara ait işlemlerin yapılması amacıyla kurulmuştur. Bu teşkilat, Türkiye Cumhuriyeti Devleti kuruluncaya kadar "Defterhane-iş Hakani Emaneti" "Defter Eminliği" ve "Defterhane-i Hakani Nezareti" gibi muhtelif isimler altında varlığını sürdürmüştür.*”

Bu giriş bilgisinden çıkardığımız 2 sonuç var: 1) Bugünkü kurumun kökü 161 yıl geriye, 21 Mayıs 1847'ye dayanıyor. Bu, doğru. 2) Kurumu Mahmut Esat Efendi kurmuştur. Bu, yanlış.

Neden mi?

Mahmut Esat Efendi ile ilgili yapılacak basit bir sorgulamada şu bilgiye erişilir: 1857 yılında doğmuş, 1918 yılında ölmüştür. Ülkemizde kadastronun ilk kuruluşu ve çalışmaları, “Defter-i Hakani Nazırı” **Mahmut Esat Efendi** zamanında çıkarılan, 1912 tarihli “Emvali Gayrimenkulenin Tahdit ve Tahriri Hakkında Kanunu Muvakkat” adını taşıyan yasayla başlamıştır. Bu nedenle ülkemizde kadastronun kurucusu, **Mahmut Esat Efendi**'dir. Bir büstü eski bakanlık binası olan bugünkü Tapu ve Kadastro İstanbul Bölge Müdürlüğündedir.

Bu bilgilerden çıkarılacak basit sonuç da şudur: 1857 yılında doğan bir kişinin, 1847 yılında tapu teşkilatının kurucusu olması olanaklı değildir.

İşin doğrusu şudur: 31. Padişah Sultan Abdülmecid döneminde, Mustafa Reşit Paşa Sadrazam, Ali Paşa Dışişleri Bakanı iken, 5 Mayıs 1847 tarihinde, kısaca “Tapu Nizamnamesi” olarak bilinen “Tapu Hakkında İcra Olunacak Nizam” yürürlüğe konulmuştur. Böylece özel mülkiyetin esaslarına ilişkin ilk tapu sicilinin hukuki düzeni kurulmuş, taşınmaz malların tapu defterlerine, “Defterhane-i Amire Kalemi”ne kaydıyla sahiplerine “tapu senedi verilmesi” yöntemi benimsenmiştir. Miri araziye tasarruf eden kimselerin bu tasarruf haklarını başkalarına ferağ etmek istemeleri durumunda, satan ile alanın ferağ işlemlerini “Defterhane-i Amire” Emmini'nin huzurunda yapmaları kuralı getirilmiştir. Böylece işlemlerin geçerliliği, karşılıklı irade açıklaması “ittihadi meclis” koşuluna bağlanmış ve dolayısıyla tapu idarelerinin ilk nüvesi meydana gelmiştir. Bu nedenle, Tapu Nizamnamesi'nin yürürlüğe giriş tarihi, Tapu ve Kadastro genel Müdürlüğü'nün kuruluş tarihi olarak kabul edilmektedir. İlk Defterhane-i Amire Emmini, **Selim Sabit Efendi**'dir.

Sonuç: Kurumun ilk emini, **Selim Sabit Efendi**; kadastronun kurucusu, **Mahmut Esat Efendi**'dir.

* Prof. Dr., Kocaeli Üniversitesi

Dilerim bu yazı üzerine, TKGM web sayfası düzeltilir.